

Verdere inventarisatie-resultaten infiltratiegebiedenA.W. duinen in 1974.

De broedvogel-inventarisaties in de infiltratiegebieden werden door de Heer en Mevrouw Vlaanderen en schrijver dezes in 1974 intensief voortgezet, resp. voor een aantal vogelsoorten herhaald. De hiertoe gebruikte periode was half mei tot einde juni, die voor de meeste hieronder behandelde soorten optimaal geschikt was.

Als begrenzing van de infiltratiegebieden werd evenals in alle voorgaande jaren, maar toen niet in de verslagen genoemd aangenomen de middenas van de volgende kanalen: Wester-, Noordooster-, v.d. Vliet-, Barnaart-, Rechte en Kromme Schusterkanaal.

Dit betekent o.a., dat de 1000 meterweg met omgeving tot de infiltratiegebieden wordt gerekend, met de middenas van deze weg als grens tussen de gebieden I en II.

De ook in voorgaande verslagen reeds vermelde oppervlakten, destijds door de Heer J. Duyve verstrekt, worden hier ter wille van een gemakkelijke raadpleging, nog eens herhaald;

	<u>totaal</u>	<u>af:geulen</u>	<u>landoppervlak</u>
gebied I	214 ha	29 ha	185 ha
gebied II	85 ha	11 ha	74 ha
gebied III	<u>133 ha</u>	<u>15 ha</u>	<u>118 ha</u>
Totaal	432 ha	55 ha	377 ha

Alle geulen waren in het broedseizoen grotendeels met water gevuld, de meeste "drains" waren vrijwel droog. De vegetatie ontwikkelde zich verder, in de vochtige delen zeer snel. Deze ontwikkeling weerspiegelde zich duidelijk in de veranderingen in de avifauna. Soorten van min of meer kaal terrein (bijv. Scholekster en Kleine Plevier, maar veel duidelijker bijv. Veldleeuwerik) liepen in aantal terug, terwijl vrijwel alle soorten van ruige begroeiing duidelijk toenamen (bijv. Fitis, Winterkoning, Bosrietzanger, maar zelfs ook Nachtegaal). Evenals in vorige seizoenen werden de weidevogels (behalve de Scholekster) niet in de telling opgenomen, vanwege het gevorderde seizoen. Ook de eendensoorten, Meerkoeten, Waterhoentjes, Fuutachtigen werden niet geïnccludeerd.

Scholekster. Werd nauwkeurig onderzocht aan de hand van een copulatie, nestvondsten en aanwezigheid van pulli, Resultaten:

gebied I	19 paar op 185 ha, dus 10,3 paar/km ² land
gebied II	7 paar op 74 ha, dus 9,5 paar/km ² land
gebied III	10 paar op 118 ha, dus 8,5 paar/km ² land.

Daar ook van de landoppervlakte vele delen als broedgebied ongeschikt waren, moet aan de berekende bevolkingsdichtheden geen al te absolute betekenis toegekend worden. De cijfers geven ons wel een mogelijkheid om te beoordelen, hoe waardevol het terrein als totaliteit is als Scholeksterbroedgebied in vergelijking tot sommige andere terreinen.

Opmerkelijk is, dat de populatiedichtheid in het oudste en meest begroeiide gebied (I) bepaald niet slechter was dan in de twee jongere (en overwegend veel kalere) gebieden (II en III).

Vasthouden aan een eenmaal gekozen territorium kan hierbij mede een rol gespeeld hebben. Van de in 1974 vastgestelde broedgevallen waren er 32, die in 1973 op min of meer dezelfde plaatsen ook al aangetroffen werden. De gevonden aantallen broedparen in 1974 suggereren een zeer beperkte achteruitgang van de stand ten opzichte van 1973. Mogelijk betref dit een normale jaarlijkse fluctuatie:

	<u>1974</u>	<u>1973</u>
gebieden I, II en III	36 p.	37 p. + 3 twijfelgevallen.

Kleine Plevier. Zoals gebruikelijk werd de populatie ook buiten de infiltratiegebieden gecontroleerd. Ten opzichte van het dieptepunt in 1973 wist de soort zich in 1974 goed te handhaven. Vastgesteld werden nu 23 broedsels, die naar alle waarschijnlijkheid aan 17 paren toegeschreven konden worden. (in 1973 resp. 22 broedsels van 15-17 paren). Van de 23 broedsels in 1974 lagen er slechts zeven in de infiltratiegebieden, maar ook die erbuiten werden zonder uitzondering aangetroffen in de destijds aangetaste terreingedeelten (bijv. Witteveld en zone van het Nieuw Kanaal).

Kluut. Werd in 1974 niet als broedvogel vastgesteld (in sommige voorgaande jaren wel).

Kleine Mantelmeeuw. Na het eerste broedgeval in 1972 ook in 1973 één paar en in 1974 twee paren. Deze hadden de nesten niet ver uit elkaar en in de ruimere omgeving van de broedplek in 1972 en 1973.

Zilvermeeuw. Neemt geleidelijk verder in aantal toe. In 1974 werden 25 broedgevallen geconstateerd, zodat het peil van 1962 nu weer was bereikt. Anders dan vroeger heeft de soort zich tot dusver niet (1974) of nauwelijks (1973) buiten de infiltratiegebieden gewaagd. Dit verschijnsel, alsmede de in de infiltratiegebieden geconcentreerde toename van de Stormmeeuw, moeten waarschijnlijk aan de rust in deze gebieden toegeschreven worden.

Stormmeeuw. Nauwkeurige telling aan de hand van nestvondsten.

Nieuwe nesten in de tweede helft van juni en in juli werden niet meegeteld, omdat het hier hoogstwaarschijnlijk om vervolglegels ging. Evenals in vorige jaren werd ook de stand buiten de infiltratiegebieden opgenomen.

Resultaten:	<u>1962</u>	<u>1970</u>	<u>1971</u>	<u>1973</u>	<u>1974</u>
gebied I	(--	2
gebied II	(3		23	27
gebied III	--			57	80
overige	<u>7</u>			<u>30</u>	<u>31</u>
totaal		10 45-47	ca.60	110	140 paren

Opnieuw dus een duidelijke toename, die zich voornamelijk in gebied III manifesteerde. De hernieuwde vestiging in gebied I vond plaats midden in een Kokmeeuwen-kolonie.

Kokmeeuw. Toenemende soort, nu in acht grote en kleinere kolonies in de infiltratiegebieden. (plus enige daarbuiten). Nog geen aantallen bepaald.

Visdief. Na 1962 niet meer in infiltratiegebieden, in 1973 en 1974 wel enkele paren daarbuiten.

Houtduif. Totale schatting 15-20 paren, vnl. in gebied I (11 à 12 paar). Veel in naaldbos in N.O. van gebied I, maar ook in toenemende mate in lage vlieren.

Tortelduif. Totaal 6 territoria.

Turksø Tortel. Waarschijnlijk 1 paar in N.O. naaldbos.

Koekoek. Niet meer dan 3-4 "broedgevallen". Twee-verschillende- waarnemingen in gebied I van vliegvlugge jongen, in beide gevallen door Heggemussen gevoerd.

Grote Bonte Specht. Enkele jaren telkens een broedgeval in gebied III, maar in 1974 niet vastgesteld.

Veldleeuwerik. De telling van zingendes dient iets eerder plaats te vinden dan in de nu gebruikte periode van het seizoen. Daarom zijn bij de huidige census ook vechten, alarmeren en voedsel brengen als territorium kenmerken gebruikt. De stand in het oudste gebied (I) liep snel verder terug: 1964 1965 1968 1972 1974

28 28 34 25 12 terr.

Ook de stand in gebied II liep terug, zij het tussen 1972 en 1974 minder overtuigend:

1964 1965 1969 1972 1974

18 19-20 29 17 14 terr.

Over het jongste gebied III zijn te weinig oudere gegevens beschikbaar om nu al een trend te kunnen onderkennen:

1972 1974

38 34 terr.

Oeverzwaluw. Al verscheidene jaren geen broedvogel in de infiltratiegebieden.

Ekster en Vlaamse Gaai. Openbaarheid van gegevens ongewenst.

Koolmees. Drie territoria; een broedgeval in een nestkast.

Staartmees. Nog steeds geen broedvogel.

Baardmees. In de onderzoekperiode niet waargenomen.

Winterkoning. In 1972 nog slechts met twee territoria vertegenwoordigd, in 1974 10 territoria. Zoals te verwachten was, viel het zwaartepunt van de uitbreiding in het oudste gebied (I), nl. van 1 naar 8 territoria.

Zanglijster. In 1972 1 terr., maar in 1974 niet vastgesteld.

Merel. Lijkt iets in aantal vooruit te gaan: in 1972 9 terr., in 1974 12 terr.

Tapuit. In 1972 nog drie terr., in 1974 geen. Tenminste één paar had nest vlak buiten gebied III.

Roodborsttapuit. In 1972 3-4 terr., in 1974 2 terr.

Paapje. In 1972 nog 13 terr., in 1974 nog slechts 4 terr!

Gekraagde Roodstaart. Evenals in 1972 ook in 1974 weer 1-2 terr.

Nachtegaal. Duidelijke toename, die verheugend afsteekt tegen de landelijke achteruitgang. De absolute aantallen zijn echter nog van weinig betekenis:

	<u>1972</u>	<u>1974</u>	
gebied I	2	3	
gebied II	-	-	
gebied III	<u>-</u>	<u>2</u>	
Totaal	2	5	terr.

In gebied III was het al in 1971 bekende territorium nu ook weer bezet. Voor de beoordeling van de aantallen uit beide jaren is van betekenis, dat niet 's nachts geteld werd.

Roodborst. In 1972 1 terr., in 1974 niet waargenomen.

Sprinkhaanrietzanger. In 1974 niet geteld, voornamelijk als gevolg van de voor deze soort minder geschikte tijd van het seizoen.

Kleine Karekiet. In 1972 ca. 5 terr. (dit is een correctie op het verslag over 1972), in 1973 7 terr. en in 1974 4 terr. Het territorium van de eerste vestiging in gebied III in 1973 werd in 1974 niet opnieuw bezet. De soort kwam daardoor weer uitsluitend in het oudste gebied voor (I).

Bosrietzanger. In 1971 1 terr., in 1972 waarschijnlijk 1 terr., in 1973 9 terr. en in 1974 15 terr. Bevonden zich in de jaren tot en met 1973 alle territoria steeds in gebied I, in 1974 vonden ook vestigingen plaats in gebied II (2 terr.) en gebied III (2 terr.). Op de meeste plaatsen werden tot diep in juni geregeld zingende vogels aangetroffen, zodat de kans op meetellen van zingende doortrekkers te verwaarlozen is.

Rietzanger. Ging na een aanvankelijke toename door onbekende oorzaken sterk achteruit; in 1971 5 terr., in 1972 6 terr., in 1973 2 terr. en in 1974 nog slechts 1 terr. (gebied I).

Spotvogel. Nu ook een territorium in gebied III en waarschijnlijk weer een in de loofbosjes in het Noorden van gebied I.

Zwartkop. 1 terr. in loofbosjes in het Noorden van gebied I.

Tuinfluiter. 2 terr. (1 in geb. I en 1 in geb. III).

Grasmus. Als in vrijwel alle andere onderzochte gebieden in Nederland (en bijv. ook in Engeland) werd hier een duidelijke achteruitgang ge-

constateerd:	<u>1972</u>	<u>1974</u>
gebied I	16	11
gebied II	6	5
gebied III	<u>13</u>	<u>10</u>
Totaal	35	26 terr.

Het feit, dat in april en begin mei nog niet werd geteld, kan een negatieve invloed op het resultaat gehad hebben, maar geldt in ieder geval voor beide jaren. Overigens valt een Grasmusterritorium in het algemeen door alarm snel op.

Braamsluiper. Zang op vier verschillende plaatsen, maar drie ervan - in gebied III - konden betrekking hebben op één rondzwervend, zeer actief zingend, dus wellicht ongepaard gebleven ♂. Conclusie 1 à 2 terr.

Fitis. Hoewel enerzijds de ook overdag bestaande hoge zangfrequentie de soort tot een gemakkelijk telobject maakt, was de zeer grote bevolkingsdichtheid in de door ons onderzochte gebieden juist een verzwaring van deze taak. Op vele punten in het terrein moesten dan ook afzonderlijke en tijdrovende controles uitgevoerd worden om de ligging der territoria nauwkeurig vast te stellen. In 1973 werd de soort niet geteld; de vooruitgang sinds 1972 (toen op dezelfde manier gewerkt werd) was enorm:

	<u>1972</u>	<u>1974</u>	<u>1974 t.o.v. 1972</u>
gebied I	79	139	+ 76%
gebied II	21	43	+105%
gebied III	<u>33</u>	<u>49</u>	<u>+ 48%</u>
Totaal	133	231 terr.	+ 74%

Vanzelfsprekend viel het zwaartepunt van de toename in de zich van de menselijke ingrepen herstellende terreingedeelten, maar toch lieten ook de oude terrein-relicten (die dus de afgravingen voor de infiltratiewerken overleefden) nog een duidelijke groei zien (+37%).

Tjiftjaf. In 1972 2 terr., in 1974 niet waargenomen.

Grauwe Vliegenvanger. Op de plaats van het vermoedelijke broedgeval in 1972 nu geen waarnemingen. Wel een, wellicht twee terr., in gebied III.

Heggemus. In optimale telperiode- maart/april- was het onderzoek in 1974 nog niet begonnen, hetgeen enige-negatieve- invloed op de gevonden aantallen gehad kan hebben. Toch is er een duidelijke toename, die wellicht- bij een optimale telling- nog wat groter geweest zou kunnen zijn:

	<u>1972</u>	<u>1974</u>
gebied I	44	49
gebied II	ca. 15(13)	12
gebied III	<u>ca. 15(13)</u>	<u>31</u>
Totaal	ca. 74(70)	92 terr.

Graspieper. In 1969 eerste vestiging met twee terr. (jaarverslag H. Vader c.s.), in 1972 nog twee terr., maar in 1974 vijf terr. Echter in 1974 niet in gebied III. Alle territoria van 1974 waren aan de uiterste Westrand van de gebieden I en II.

Witte Kwikstaart. De tellingen van 1973 en 1974 (1973 nog niet eerder gepubliceerd) geven ongeveer hetzelfde resultaat:

	<u>1973</u>	<u>1974</u>
gebied I	7	7
gebied II	2	1
gebied III	<u>5</u>	<u>5</u>
Totaal	14	13 terr.

Broedgevallen onder stenen, in steenbeschoeiingen van kanalen, onder houten balken of palen, in een bootje(!), onder dakpannen etc.

Spreeuw. Vier broedgevallen in 1974, geen vroegere gegevens bekend.

Groenling en Kneu. Nog niet geteld. Groenling onzekere broedvogel.

Rietgors. Ook een sterk toenemende soort:

	<u>1972</u>	<u>1973</u>	<u>1974</u>	<u>1974 t.o.v. 1972</u>
gebied I	29	25	48	+ 66%
gebied II	5	13	19	+ 280%
gebied III	<u>3</u>	<u>9</u>	<u>17</u>	<u>+ 467%</u>
Totaal	37	47	84 terr.	+ 127%

Geheel overeenkomstig de verwachtingen vond de sterkste groei plaats in de jongste gebieden, maar ook in het oudste gebied was de toename nog respectabel. De discontinuïteit in de groei in gebied I (1973!) kan niet verklaard worden. Vrijwel alle territoria bevonden zich in andere vegetaties dan riet (dat vrij weinig voorkomt in de infiltratiegebieden) en soms zelfs op vrij droge terreingedeelten (overeenkomstige ontwikkelingen in Engeland).

Ringmus. Negen territoria (broedgevallen) vastgesteld. Mogelijk waren er nog enkele meer. O.a. broedgevallen in hollé, dode vliertakken midden in open land. Vergelijking met vroegere jaren door ontbreken van gegevens niet mogelijk.

J: Walters

Vespuccistraat 83 III

Amsterdam-Bos en Lommer.